

Шановні учасники Української Мережі Сільського Розвитку!

Наприкінці березня Верховна Рада України провела позачергове засідання для розгляду законодавчих змін щодо задоволення вимог Міжнародного валютного фонду (МВФ) у контексті надання фінансової допомоги для подолання кризи, пов'язаної з пандемією COVID-19. В результаті, 31 березня, в розпал пандемії коронавірусу, український парламент прийняв історичний і потенційно небезпечний закон, який ставить під загрозу внутрішню продовольчу безпеку країни та права на землю українських селян та фермерів. Навіть не зважаючи на масові суспільні протести проти даного суперечливого закону, влада обрала «найвдаліший» момент для його прийняття саме тоді, коли люди залишаються вдома внаслідок карантину і не можуть протестувати.

Для такої країни як Україна – внутрішньо вразливої молодій демократії, що зазнала руйнівних наслідків війни та бідності, – ризики негативних економічних, соціальних і політичних наслідків пандемії COVID-19 є надзвичайними. Перебуваючи у вразливій ситуації та особливо потребуючи підтримки, українська влада під тиском МВФ¹ та Світового банку², скористалася ситуацією та обмеженнями, пов'язаними з пандемією COVID-19, і реалізувала свій ліберальний порядок денний, скасувавши довготривалий мораторій на продаж земель сільськогосподарського призначення.

При аналізі окремих положень закону стає очевидним, що він працюватиме «на руку» крупному бізнесу та тим, хто вже має владу, сприяючи концентрації та захопленню земель та позбавляючи багатьох невеликих селянських фермерських господарств справедливого доступу до землі. У результаті крупні корпорації та олігархічні сили є основними бенефіціарами прийнятого рішення, тоді як права малих сімейних фермерів та звичайних громадян порушуються. Після прийняття закону, яким запускається ринок купівлі-продажу сільськогосподарських земель, наступ на права українських селян на землю продовжується. Проурядова фракція українського парламенту ініціювала розгляд іншого законопроекту, прийняття якого призведе до посилення податкового навантаження на власників землі та землекористувачів. Насамперед це стосуватиметься невеликих землевласників, селянських та фермерських господарств, що господарюють на невеликих земельних ділянках. Це спонукатиме їх до продажу землі.

---

¹<https://www.euractiv.com/section/europe-s-east/news/ukraine-opens-up-land-market-in-bid-for-8-bln-imf-package/>

²<https://www.worldbank.org/en/news/opinion/2017/10/02/ukraine-can-boost-annual-output-us15-billion-with-land-reform> та <https://www.worldbank.org/en/news/loans-credits/2019/05/24/ukraine-program-for-results-on-accelerating-private-investment-in-agriculture>

На фоні пандемії COVID-19 світова спільнота переконалась наскільки вразливою є сучасна агроіндустріальна система постачання продовольства. У країнах ОЕСР, де супермаркети намагалися задовольнити високий рівень попиту на продовольство і обмежували продаж ключових продуктів в одні руки, (таких як овочі, молоко, паста), водночас фермери в багатьох регіонах не мали змоги реалізувати свою продукцію на ринках і були змушені знищувати річні врожаї овочів та виливати мільйони літрів молока, що також викликало стрімке зростання цін на продовольство³. Подібне спостерігалось й в Україні. Національні уряди відреагували на потенційну нестачу продовольства захистом національних ринків через закриття кордонів та припинення експорту важливих продовольчих товарів. Продовольча криза у період пандемії, яку назвали «пандемія голоду», зробила ще більш очевидною необхідність негайних заходів для запобігання концентрації та захоплення земель, аби не допустити подальшого домінування бізнесових інтересів агроіндустрії над інтересами громадян і їх безпеки, та вибудувати шлях до більш справедливого і сталого продовольчого майбутнього.

У відповідності до Основного Закону України (Конституції України), народ своєю волею визнав землю не лише елементом конституційного ладу, об'єктом посиленого конституційного захисту, а й матеріальною основою суверенітету України. Зазначене підтверджується частиною першою статті 14 Конституції України про те, що земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави.

У зв'язку з вищевикладеним, спосіб, у який Верховна Рада під тиском фінансових установ прийняла закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обігу земель сільськогосподарського призначення" (№2178-10)», є недемократичним, закон суперечить інтересам українського народу, а залучені у цей процес сторони, насправді, діють задля власної вигоди. Слід вимагати, щоб українська влада переглянула прийняття цього закону і гарантувала суспільству справедливі, демократичні та надійні механізми захисту національного і продовольчого суверенітету у процесі ринкового перерозподілу земель сільськогосподарського призначення.

Голова Координаційної ради УМСР
Олена Бородіна

---

³ <https://www.opendemocracy.net/en/can-europe-make-it/covid-19-and-agriculture-coming-contradictory-hunger-pandemic/>